

Bergkerk, zondag 8 augustus 2021, preek ds. Martine Nijveld

Lezingen: psalm 15 en Marcus 7: 24-30

Overdenking

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus,

misschien geniet/genoot ook u wel, net als ik, enorm van de Olympische Spelen?!

Ik geniet van de sportieve prestaties, van de medailles, van de resultaten, maar zeker ook van wat tussen de deelnemers gebeurt, in de teams, met de spelers als mens.

Ik denk bijvoorbeeld aan de mooie beelden van tennisster Kiki Bertens die haar partner in het damesdubbel, die strak stond van de spanning voor haar Olympisch debuut, moed in sprak. Het zag er zo rustig en liefdevol uit.

Aan de twee hoogspringers die het goud samen deelden. Aan het dansje van de mannen van de 4x400.

Aan een winnaar die niet het eigen ego opklopt, maar haar of zijn team alle eer geeft.

Sporters die vertellen over een diep dal waar ze doorheen zijn gegaan, en nu weer plezier in hun sport hebben, en hoe ze dat dan ook uitstralen. Ontroerend. Bemoedigend.

Het leven in al zijn facetten komt voorbij, in die blijdschap, maar ook in de teleurstellingen, niet je niveau gehaald, beroerde omstandigheden, een verkeerde inschatting, je droom in duigen, geen herkansing.

De wereld komt voorbij:

in de verhalen van de deelnemers uit het Olympisch Vluchtelingenteam; in die Wit-Russische atlete die niet terug naar huis wil.

Mensen worden naar grote hoogten gestuwd.

Niet alleen in lichamelijke zin, maar ook in sportiviteit, in menselijkheid, relationeel, komen velen op grote hoogte.

Met die hoogte begint ook psalm 15.

Met de vraag wie welkom is in de tent van de Eeuwige.

Wie mag wonen op jouw hemelse hoogte? Op jouw hoog-heilige berg?

En in de rest van de psalm wordt antwoord gegeven op deze vraag.

Het lijkt erop dat wij allemaal tot grote hoogte geroepen worden...

Er wordt vaak gezegd dat je over psalmen niet moet preken, maar dat je ze moet zingen.

Daarvoor zijn ze geschreven. En dat is natuurlijk zo.

Maar ik vermoed dat we een heleboel psalmen,

o.a. vanwege de melodie, ongezongen laten.

En een deel van de psalmen zal ons lief en vertrouwd zijn,
maar we merken vast ook dat de berijming van de psalmen,
die in 1968 uitkwam, niet altijd meer onze taal is.

En dus vind ik het aardig om toch ook eens over een psalm te preken.
Om ook weer te ontdekken hoe kunstig die liederen
in de Hebreeuwse bijbel maar al te vaak zijn opgebouwd.
Zo ook deze psalm 15.

Eerst dus die vraag: 'Wie is welkom in jouw tent,
wie mag wonen op jouw hemelse hoogte?'
Dezelfde vraag twee keer gesteld, met net andere woorden,
een verschijnsel dat je vaak in de psalmen tegenkomt, en dat de teksten hun ritme geeft.

En dan het antwoord
in tien quotes, tien richtlijnen, zoals er Tien Woorden, tien geboden zijn.

En die tien, u kunt het best maar even meekijken,
bestaan dan weer uit 3x3 plus 1.

Eerst doet de psalmist drie positieve uitspraken,
welkom in de tent van de Eeuwige, mensen op hoogte, zijn zij die
integer zijn, recht doen, waarheid spreken.
In het Hebreeuws staan hier drie actieve werkwoordsvormen:
gaande, doende, sprekende, als om aan te geven
dat het om dagelijkse bezigheden gaat,
om elke dag opnieuw op te pakken,
want het blijft nodig, het houdt niet op, berusten is geen optie:
eerlijk leven, doen wat goed is, zeggen wat waar is.

En dan volgen drie zinnen die verwoorden wat we zeker niet moeten doen:
geen praatjes rondstrooien, geen kwaad doen aan je medemens,
geen smaad laden op onze naasten.
Geen kwaad spreken, geen kwaad doen, niet beledigen.
Drie sociaal-relatieve richtlijnen.

En na een tussenzin volgen nogmaals drie richtingwijzers,
en dan meer maatschappelijk-zakelijk:
je woord niet breken, ook al is dat in je nadeel,
geen rente vragen bij een lening,
en je niet om laten kopen, geen geschenken aannemen, steekpenningen.
Dat geld uitlenen zonder rente
vraagt wel wat nadere toelichting: ik begreep
dat er mee bedoeld wordt dat je aan iemand in nood,
een mens, een land, een groep, niet uitleent
om er zelf beter van te worden, rijker, welgestelder.
Dus jezelf niet verrijken over de rug van een ander...

3x3 richtlijnen. Als in dat liedje: drie maal drie is negen.
Ieder zingt het eigen lied,
Ieder zoekt met deze richtlijnen de eigen weg door het leven.
Neemt de eigen verantwoordelijkheid.

En de tiende richtlijn staat in een lange zin tussen het tweede en derde drietal.
*Een verdorven mens is verachtelijk in zijn ogen,
maar hij respecteert ieder die ontzag heeft voor de Levende;*
Weer zo'n dubbelzin, zo'n parallellisme,
twee zinnen, waarin hetzelfde net anders wordt gezegd.
Nogal plechtig taalgebruik, maar hier lijkt
als het ware samenvattend gezegd waar het nu echt om gaat in het leven.
Om ontzag voor de Ene, de Eeuwige, de Levende.
Om alles waar de Eeuwige voor staat hoog te houden.
Het besef dat we leven met anderen aan de hand voor Gods aangezicht.
Wereldwijd en samen onder de regenboog van Gods liefde.

Het kan soms wat vaag en al te mooi klinken, al die richtlijnen:
trouw zijn, zeggen wat waar is, doen wat goed is, eerlijk zijn.
Maar als je ze in hun tegendeel vertaalt, verliezen ze al hun vaagheid:
mensen die zich verrijken, onbetrouwbaar, gaan over lijken,
roddel, kwaadspreken, haatmails, bedreigingen.
En dan snap je weer dat het psalmenboek
telkens weer de oproep doet om die andere weg te gaan.
Die weg van recht en gerechtigheid.
Telkens roept dat boek op om de waarden van de Eeuwige, die eeuwige waarden,
hoog te houden. Om je medemens hoog te houden.
Psalm 1 start ermee. Psalm 15 herhaalt de oproep.
En een paar psalmen verder, psalm 24, klinkt de roep nogmaals. En zo verder.

Telkens de uitnodiging om mee te gaan op reis.
Welkom in de tent van de Eeuwige.
Een collega van mij uit het oosten van het land,
zei altijd dat dat woordje welkom ook betekent dat je
dus wel moet komen, doe mee!

Wie mag wonen op jouw heilige berg, op jouw hemelse hoogte?
Zij die de ander hooghouden, respecteren, eerbiedigen.

Zo'n psalm zet je stil bij datgene waar het in leven om draait.

Nog even terug naar de Olympische Spelen.
Kim Lammers, oud-hockeyster Nederlands Elftal,
is één van de vaste commentatoren in het Olympisch uur tussen 7 en 8, van de NOS.
Zij vertelde over de betekenis die een coach voor haar had gehad.
En dat deed ze met het enkele zinnetje:
'Hij zag mij staan'.

Hij zag mij staan.
Kernachtig verwoord waar het om gaat.
En dat bracht haar op grote hoogte.

En ongetwijfeld, ook als ik denk aan het verhaal uit Marcus 7,
gaat dat niet allemaal altijd vanzelf.
Die vrouw uit het Marcusverhaal van vandaag:
zij moet er voor knokken dat ze haar zien staan.
Dat Jezus haar ziet staan.
Ze vecht voor zichzelf en voor haar dochter een welkom.
Ook ik, zegt ze, ook ik. Zie mij. Zie ons.
Ook jij, beaamt Jezus, ook jij. Ook jullie.

Een dichter van nu, Babs Gons**, vertolkt dat zo,
en wat mij betreft klinkt het als een psalm van nu:

*we dromen er allemaal van
dat er anderen voor ons opstaan
wanneer we het nodig hebben
dat er anderen voor ons opkomen
in onze naam zullen strijden
als wij het niet meer alleen aankunnen
niet sterk genoeg zijn*

*we dromen er allemaal van
dat ze aan onze zijde verschijnen
we handen in onze rug voelen
op die momenten dat we
onder vuur liggen
dat we ons gedragen weten
als we zelf de kracht niet meer bezitten
als we geen stem meer hebben
(...)*

*we dromen er allemaal van
handen in onze rug te voelen
op die momenten dat we
het nodig hebben
ons gedragen weten*

Psalm 15 droomt van mensen, die die woorden in daden vertalen,
mensen die staan als een huis.
Welkom zijn we, allemaal, om dat elke dag opnieuw te proberen!
Amen.

** Babs Gons, 'doe het toch maar', blz. 34/35